C/2024/1571

5.3.2024

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Korkeiden energianhintojen vaikutus maatalousalaan ja maaseutualueisiin”

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2024/1571)

Esittelijä: **Simo TIAINEN**

Komitean täysistunnon päätös	23.2.2023
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
	oma-aloitteinen lausunto
Vastaava jaosto	maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö
Hyväksyminen jaostossa	22.11.2023
Äänestystulos	48/0/0
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	
Hyväksyminen täysistunnossa	14.12.2023
Täysistunnon numero	583
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	182/0/2

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Energian hintojen nousu ja toimitushäiriöiden riskit ovat olleet yksi EU:n keskeisistä huolenaiheista kuluneen vuoden aikana, ja EU:n tasolla ja jäsenvaltioissa on toteutettu monenlaisia toimenpiteitä. Korkeat energianhinnat ovat vaikuttaneet EU:ssa suuresti maaseutualueisiin ja erityisesti maatalouteen.

1.2 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) panee merkille, että Euroopan komissio ja jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön useita toimenpiteitä energianhintojen nousun vaikutusten hillitsemiseksi. ETSK toteaa, että yksittäisten kansallisten poliittisten toimien sijaan jäsenvaltioiden olisi parannettava kansallisiin YMP:n strategiasuunnitelmiin kuuluvien välineiden käyttöä nopeista markkinamuutoksista johtuvien kriisien ratkaisemiseksi.

1.3 ETSK huomauttaa, että nopeasti nousevat hinnat ja siten nopeasti nousevat tuotantokustannukset ovat haaste myös yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) mekanismeille. ETSK ehdottaakin, että komissio harkitsisi sitä, että YMP:n välineisiin sisällytettäisiin vuoden 2027 jälkeen suhdanteita tasoittavia tekijöitä.

1.4 ETSK kannattaa kaikkia aloitteita, joilla pyritään vähentämään riippuvuutta fossiilipohjaisista tuotantopanoksista ja energialähteistä. ETSK korostaa, että vihreän siirtymän nopeuttamiseksi on parannettava toimintapolitiikkojen johdonmukaisuutta. Tämä koskee erityisesti hiilestä irtautumista ja muuta kuin fossiilipohjaista energiaa. Nämä tavoitteet on otettava entistä laajemmin huomioon maatalous- ja maaseutupolitiikan lisäksi myös muissa alakohtaisissa politiikoissa.

1.5 ETSK kannattaa vahvasti ajatusta siitä, että elintarvikeketjun sopimuskäytännöissä olisi otettava paremmin huomioon alkutuotannon entistä korkeammat tuotantokustannukset. Elintarvikeketjuun liittyvät sopimukset ovat yleensä joustamattomia, eikä niissä oteta riittävästi huomioon nopeasti muuttuvia tuotantokustannuksia. ETSK on vakaasti sitä mieltä, että tilannetta on parannettava, ja kehottaa yhdenmukaistamaan sopimusoikeutta ja -käytäntöjä johdonmukaisuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi jäsenvaltioiden välillä. ETSK painottaa, että maataloustuottajien tuotantokustannuksia ja hintamarginaaleja koskevien tilastotietojen laatua on parannettava.

1.6 Energian korkeat hinnat vaikuttavat liiketoimintaan ja taloudelliseen toimintaan maaseutualueilla. Epävarmuus ei kannusta suuremmin investointeihin, ja se on nostanut kynnystä palkata työntekijöitä. Vaarana on, että työllistymismahdollisuudet heikkenevät erityisesti syrjäisillä maaseutualueilla ja niillä maaseutualueilla, joilla ei ole juurikaan vaihtoehtoisia työllistymismahdollisuuksia. Energiainfrastruktuurin kehittäminen tukee uusien työllistymismahdollisuuksien luomista, ja se voi myös tuoda vaihtoehtoisia tulonlähteitä maataloudelle ja muille maaseudun toimijoille.

1.7 ETSK huomauttaa, että maaseutualueiden tulevaisuudennäkymät ja hyvinvointi ovat äärimmäisen tärkeitä Euroopan elintarviketurvalle, strategiselle riippumattomuudelle ([1]) ja selviytymiskyvylle sekä EU:n energiaomavaraisuutta edistävälle kestävälle energialähteiden yhdistelmälle. ETSK pitää tärkeänä sitä, että sitoudutaan EU:n pitkän aikavälin maaseutuvision ([2]) tavoitteiden toteuttamiseen, ja korostaa lisäksi, että on tärkeää ylläpitää ja kehittää maaseudun infrastruktuuria kaikkialla EU:ssa. Asianmukainen ja hyvässä kunnossa pidetty infrastruktuuri parantaa selviytymiskykyä ja mahdollistaa mukautumisen kehittyviin kriiseihin.

1.8 ETSK painottaa, että on tunnustettava paikallisten ja alueellisten energiayhteisöjen rooli ja edistettävä sitä, jotta maaseutualueilla voidaan toteuttaa oikeudenmukainen ja tehokas energiasiirtymä ([3]). ETSK näkee energiayhteisöissä monia mahdollisuuksia ja pitää uusiutuvan energian yhteisöjä erityisen mielenkiintoisina maaseudun näkökulmasta. Paikallisten ja alueellisten energiayhteisöjen edistämisen ohella on helpotettava niiden saavutettavuutta, joustavoitettava byrokratiaa ja vähennettävä hallinnollisia rasitteita. On tärkeää, että tämäntyyppisiä maaseutualueilla toteutettavia hankkeita tuetaan myös EU:n varoilla.

1.9 ETSK korostaa energiansäästön ja energiatehokkuuden merkitystä sekä yksityisessä että julkisessa kulutuksessa. Niitä voidaan toteuttaa muun muassa tekemällä rakennuksiin energiaperuskorjauksia, investoimalla uusiin koneisiin ja muuhun teknologiaan sekä ottamalla maataloudessa käyttöön vähemmän energiaa kuluttavia toimintoja.

2. **Johdanto**

2.1 Venäjän Ukrainaa vastaan käymä julma, provosoimaton, perusteeton ja laiton sota on saanut aikaan ennennäkemättömän energiakriisin EU:ssa. Energianhinnat alkoivat nousta nopeasti syksyllä 2021 ja nousivat ennätyksellisen korkealle, kun sota syttyi helmikuun lopussa 2022. Jyrkästi nousseet energianhinnat ovat aiheuttaneet vaikeuksia ihmisille ja yrityksille kaikkialla EU:ssa. Energian hintojen nousu ja toimitushäiriöiden riskit ovat olleet yksi EU:n keskeisistä huolenaiheista kuluneen vuoden aikana, ja EU:n tasolla ja jäsenvaltioissa on toteutettu monenlaisia toimenpiteitä. Samaan aikaan EU toteuttaa kunnianhimoista siirtymää hiilineutraaliin talouteen. Käsillä olevassa lausunnossa on tarkoitus tarkastella syvällisemmin korkeiden energianhintojen vaikutusta maatalousalaan ja maaseutualueisiin ja antaa suosituksia kielteisten vaikutusten lieventämiseksi.

2.2 Maatalous, joka on EU:lle strateginen ala ja jolla on olennainen rooli unionin maaseutualueilla, on kärsinyt huomattavasti energian korkeista hinnoista. Maataloustuotanto vaatii paljon energiaa joko suoraan tai välillisesti, kun käytetään energiaintensiivisiä tuotantopanoksia, etenkin lannoitteita. Energianhintojen nousu on vaikuttanut merkittävästi maataloustuotannon kustannuksiin ja johtanut epävarmuuden lisääntymiseen markkinoilla. Tämän tilanteen seurauksena monien maataloustuottajien käteisvarat ovat vähentyneet ja toiminnan jatkaminen on vaikeutunut.

2.3 Maataloudessa monet toiminnot ovat kausiluonteisia ja siten myös energiankulutus on kausiluonteista. Kauden aikana on usein vaikeaa mukauttaa energiankulutusta hintojen nousuun tai energiapulaan vastaamiseksi. Kastelua ja muita vesivarojen hallinnan käytäntöjä sekä peltokoneita on käytettävä oikea-aikaisesti kasvukauden aikana. Nopeista hintapiikeistä aiheutuu ennakoimattomia kustannuksia, ja ne voivat vaarantaa maksuvalmiuden ja kannattavuuden maatiloilla ja maaseudun muissa toiminnoissa.

([1]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Strateginen riippumattomuus, elintarviketurva ja elintarvikkeiden kestävyys” (EUVL C 105, 4.3.2022, s. 56).
([2]) https://rural-vision.europa.eu/index_fi
([3]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Energiasiirtymä ja digitalisaatio maaseutualueilla” (EUVL C 486, 21.12.2022, s. 59).

2.4 Energian korkeat hinnat ovat nostaneet perushyödykkeiden, kuten lämmityksen, sähkön, logistiikan ja liikenteen, kustannuksia maaseutualueilla, joilla on usein rajalliset mahdollisuudet saada käyttöönsä energiainfrastruktuuria ja missä välimatkat ovat usein pitkiä. Tämä on merkittävä rasite maaseutuväestölle ja maaseudun yrityksille. Keskitulot ovat maaseutualueilla pienemmät kuin kaupunkialueilla ([4]), ja maaseudun asukkailla on suurempi sosiaalisen syrjäytymisen ja energiaköyhyyden riski. Maaseudun yritysten on myös vaikea toimia ja olla kilpailukykyisiä. Korkeat energianhinnat ovat vaikeuttaneet maaseutuyhteisöjen mahdollisuuksia saada käyttöönsä kohtuuhintaisia ja luotettavia energialähteitä, mikä aiheuttaa maaseudulle yhä suuremman köyhyyden uhan.

2.5 Nopeilla markkinamuutoksilla on vaikutuksia koko yhteiskuntaan. Energiamarkkinoiden kuohunta on ollut yksi suurimmista inflaation lähteistä EU:ssa. Sähkön, kaasun ja muiden polttoaineiden yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi oli vuonna 2022 keskimäärin 60 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2020. Maataloudessa vastaava muutos energian hinnoissa oli vielä suurempi. Energianhinnat nousivat maatalousalalla samalla kahden vuoden kaudella yleisesti 86 prosenttia ([5]).

3. **Korkeiden energianhintojen vaikutus maatalousalaan**

3.1 EU:n energiamarkkinoilla vuosina 2021 ja 2022 havaittujen muutosten kehitys näkyy selvimmin maakaasun hintojen muutoksissa. Maakaasun hinta on riittävä indikaattori energian yleisessä hintakehityksessä, sillä kaasu on merkittävä lämmitysenergian lähde ja määrittää EU:n sähkömarkkinoiden hinnat. Maataloudessa maakaasu on tärkeä tuotantopanos typpilannoitteiden valmistuksessa. Maakaasujohtoisten markkinoiden lisäksi öljyn hinnan maailmanlaajuinen kehitys on johtanut polttoaineiden hintojen nopeaan nousuun. Öljyn ja kaasun hintojen samanaikainen nousu on voimistanut maatalouteen kohdistuvaa vaikutusta.

3.2 Energianhintojen nousu vaikuttaa maataloustuottajiin suorien tuotantokustannusten, välipanosten ja kotitalouksien kulutuksen kautta. Maataloustuotannossa energianhinnat olivat vuonna 2022 yleisesti 86 prosenttia korkeammat kuin vuonna 2020. Nousu oli suurin lämmityspolttoaineissa, joiden hinnat olivat 225 prosenttia korkeammat kuin vuonna 2020. Vastaavalla ajanjaksolla lannoitteiden hinnat nousivat 142 prosenttia ja sähkön hinta 72 prosenttia ([6]).

3.3 Maatalouden tuotantokustannukset olivat kokonaisuudessaan huomattavasti korkeammat tuotantopanosten hintojen nousun vuoksi. Jousto maatalouden tärkeimpien tuotantopanosten kysynnässä on hyvin pientä, mikä viittaa siihen, että kysynnän muutokset ovat vähäisempiä kuin hintojen muutokset.

3.4 Hintojen nopeat lyhyen aikavälin muutokset jättävät maataloudessa usein vain vähän liikkumavaraa mukautuksille alasta tai tuotantosuunnasta riippuen. Energian ja lannoitteiden osuus maatalouden kaikista tuotantopanoksista on suhteellisen suuri. Eurostatin ([7]) mukaan vuonna 2022 energian osuus oli EU:ssa maatalousalalla 13,2 prosenttia. Lisäksi maatalouden muiden tuotantopanosten hinnat ovat nousseet.

3.5 Lannoitteiden kustannukset nousivat vuonna 2022 EU:n maataloudessa 103 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna. Koska havaittu hintojen nousu on jonkin verran kustannusten muutoksia suurempi, tuotannossa käytettyjen lannoitteiden kokonaismäärä oli vuonna 2022 pienempi kuin vuonna 2020. Vertailun vuoksi todettakoon, että samalla ajanjaksolla energian kokonaiskustannukset olivat 66 prosenttia korkeammat. Näin ollen myös maatalouden energiankulutus väheni vuonna 2022 ([8]).

3.6 Energianhintojen vaihtelulla on sekä keskipitkän että pitkän aikavälin seurauksia. Energiavetoinen tuotantokustannusten nousu voi nopeuttaa keskipitkällä aikavälillä maatalouden rakennemuutosta, kun maatiloista luovutaan ja tuotannossa tapahtuu muutoksia. Nämä vaikutukset ovat myös samankaltaisia kuin vaikutukset, jotka kohdistuvat maaseudun muihin yrityksiin. Energianhintojen nousu nopeuttaa pitkällä aikavälillä siirtymistä kohti vaikuttavampia tai tehokkaampia tuotantokäytäntöjä, jotka ovat luonnonvarojen tai tuotantopanosten kannalta taloudellisempia.

([4]) Eurostatin alueellinen vuosikirja 2023.
([5]) Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/prc_hicp_manr/default/table?lang=en), omat laskelmat.
([6]) Maatalouden taloustilit, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/apri_pi15_ina/default/table?lang=en), omat laskelmat.
([7]) Maatalouden taloustilit (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/aact_eaa01/default/table?lang=en).
([8]) Maatalouden taloustilit (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/aact_eaa01/default/table?lang=en), omat laskelmat.

4. **Korkeiden energianhintojen vaikutus maaseutualueisiin**

4.1 Energiainflaatioon vaikuttavat erityiset tekijät vaihtelevat alueen, maan ja yksittäisten olosuhteiden mukaan. Energiakustannusten nousun vaikutus on maaseutualueilla tuntuvampi kuin kaupunkien lähiympäristössä ja kaupunkialueilla. Tämä johtuu erityisesti korkeammista jakelu- ja toimituskustannuksista, energiantoimittajien välisen kilpailun vähäisyydestä, energiainfrastruktuuriin liittyvistä haasteista sekä tuista ja toimintapoliittisista eroista.

4.2 Energianhintojen nopea nousu ja yleinen korkea inflaatio ovat johtaneet kuluttajien ostovoiman heikkenemiseen. Palkkojen ja tulojen kehitys ei ole yleisesti ottaen pysynyt nopeasti kiihtyvän inflaation tahdissa.

4.3 Vuonna 2022 sähkön keskimääräinen hinta EU:ssa oli kuluttajille 44 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2020. Samana ajanjaksona kaasun kuluttajahinta oli 72 prosenttia korkeampi ja lämpöenergian 24 prosenttia korkeampi. Sähkön, kaasun ja muiden polttoaineiden yleisten kulutusmenojen suhteellinen osuus kasvoi vuodesta 2020 vuoteen 2022 ([9]).

4.4 Energian korkeat hinnat ovat nostaneet maaseutuväestön elinkustannuksia, ja tämä voi vaikuttaa siihen, onko ihmisillä varaa lämmityksen, sähkön ja liikenteen kaltaisiin perushyödykkeisiin. Energianhintojen nousu lisää osaltaan köyhyyttä maaseudulla. Yksityishenkilöillä tai kotitalouksilla ei ole varaa ostaa riittävästi energiaa, mikä voi johtaa huonompiin mahdollisuuksiin saada luotettavasti lämmitystä, jäähdytystä ja valaistusta sekä täyttää muita olennaisia energiatarpeita. Energiaköyhyys voi vaikuttaa haitallisesti terveyteen, koulutukseen ja yleiseen elämänlaatuun maaseutualueilla, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien ja ikääntyneiden keskuudessa.

4.5 Energian korkeat hinnat vaikuttavat myös liiketoimintaan ja taloudelliseen toimintaan maaseutualueilla. Maatalouden lisäksi monet maaseutualueilla toimivat yritykset ovat kärsineet tästä tilanteesta. Epävarmuus ei kannusta suuremmin investointeihin, ja se on nostanut kynnystä palkata työntekijöitä. Monille maaseutualueille tärkeä matkailu on myös kärsinyt korkeista energianhinnoista. Vaarana on, että työllistymismahdollisuudet heikkenevät erityisesti syrjäisillä maaseutualueilla ja niillä maaseutualueilla, joilla ei ole juurikaan vaihtoehtoisia työllistymismahdollisuuksia.

5. **Yleistä**

5.1 ETSK panee merkille, että komissio ja jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön useita toimenpiteitä energianhintojen nousun vaikutusten hillitsemiseksi. Näihin toimenpiteisiin kuuluvat, muun muassa, vuonna 2022 Ukrainan tilanteesta ja vuonna 2023 korkeina pysytelleistä tuotantokustannuksista eniten kärsineille maataloustuottajille tarkoitetut poikkeukselliset tukipaketit, maataloustuottajille tarkoitettujen tiettyjen tukien enimmäismäärien korottaminen, jousto ja mahdollinen tuki yrityksille, joihin kasvavat energiakustannukset vaikuttavat, sekä muille kuin Venäjältä ja Valko-Venäjältä peräisin oleville lannoitteille tarkoitettu väliaikainen tullisuspensio. Energianhintojen nousu kannustaa investoimaan vaihtoehtoisiin energialähteisiin myös maataloudessa, ja täsmäviljelyn lisäämiseen on yhä enemmän kannustimia. Kalliista teknologioista tulee kannattavia lyhyessä ajassa, ja ne lisäävät tuottoa lyhyellä aikavälillä.

5.2 ETSK kannattaa komission aloitteita, joilla pyritään vähentämään riippuvuutta fossiilipohjaisista tuotantopanoksista ja energialähteistä. Komissio aikoo edistää lannoitteiden saatavuutta ja kohtuuhintaisuutta koskevan tiedonannon ([10]) pohjalta kierrätetyistä jätevirroista peräisin olevien orgaanisten lannoitteiden ja ravinteiden parempaa saatavuutta erityisesti alueilla, missä orgaanisten lannoitteiden käyttö on vähäistä, tukea Euroopan typpilannoiteteollisuutta, joka pyritään muuntamaan uusiutuvaa ja fossiilitonta vetyä käyttämällä tuotettavaa ammoniakkia käyttäväksi teollisuudeksi, ja varmistaa, että uusiutuvan ja vähähiilisen vedyn tuotannolla on vakaa ja toimiva sääntely-ympäristö ja että näin uusiutuvaan ja vähähiiliseen vetyyn pohjautuvien lannoitteiden markkinat voivat kehittyä nopeasti. Tulevassa YMP:ssä komission on painotettava aiempaa enemmän orgaanisten lannoitteiden käytön edistämistä viljelijöitä palkitsevilla ympäristöjärjestelmillä.

5.3 ETSK toteaa, että yksittäisten kansallisten poliittisten toimien sijaan jäsenvaltioiden olisi parannettava kansallisiin YMP:n strategiasuunnitelmiin kuuluvien välineiden käyttöä nopeista markkinamuutoksista johtuvien kriisien ratkaisemiseksi. Selvityksen ([11]) mukaan vain 14 jäsenvaltiota soveltaa YMP:n riskinhallintavälineitä YMP:n kansallisissa strategiasuunnitelmissaan. Näihin välineisiin olisi sisällytettävä kustannusvakuutukset tai muita kustannuspainotteisia toimenpiteitä. Suunnitelmissa tällä hetkellä hyväksyttyjen välineiden tarkoituksena on olla pääasiassa lisänä vakuutusjärjestelmille, joilla korvataan satotappioita tai muita sääoloista johtuvia seurauksia. On kuitenkin myös yksi esimerkki tulonvakautusvälineestä, jota käytetään hyväksytyissä YMP:n kansallisissa strategiasuunnitelmissa.

([9]) Kotitalouksien kulutusmenot, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_co3_p3/default/table?lang=en), omat laskelmat.
([10]) COM(2022) 590 final.
([11]) Thünen Working Paper 191a.

5.4 ETSK huomauttaa, että nopeasti nousevat hinnat ja siten nopeasti nousevat tuotantokustannukset ovat haaste myös yhteisen maatalouspolitiikan mekanismeille. YMP:n suoria tukia perustellaan usein keinona vakauttaa maataloustuottajien tulot äkillisten markkinamuutosten varalta. Nykyisessä YMP:ssä ei kuitenkaan pystytä ottamaan riittävällä tavalla huomioon nopeasti kasvavien tuotantokustannusten vaikutusta maatalouteen. ETSK ehdottaakin, että komissio harkitsisi sitä, että YMP:n välineisiin sisällytettäisiin vuoden 2027 jälkeen suhdanteita tasoittavia tekijöitä ja riittävä rahoitus niitä varten. Suhdanteita tasoittavat toimenpiteet sitoisivat tukitasot tiiviimmin markkinakehitykseen ja vahvistaisivat turvaverkkoa kustannusten nousua ja voittojen vähenemistä vastaan.

5.5 ETSK kannattaa painokkaasti ajatusta siitä, että elintarvikeketjun sopimuskäytännöissä otettaisiin paremmin huomioon tuotantokustannusten vaihtelu alkutuotannossa. Elintarvikeketjuun liittyvät sopimukset ovat yleensä joustamattomia, eikä niissä oteta riittävästi huomioon nopeasti muuttuvia tuotantokustannuksia. ETSK on vakaasti sitä mieltä, että tilannetta on parannettava, ja kehottaa yhdenmukaistamaan sopimusoikeutta ja -käytäntöjä johdonmukaisuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi jäsenvaltioiden välillä.

5.6 EU:n vihreän kehityksen ohjelmassa ja sen Pellolta pöytään -strategiassa pyrkimyksenä on vähentää epäorgaanisten typpilannoitteiden käyttöä maataloudessa. Keskeisenä tavoitteena on vähentää EU:n maatalouden riippuvuutta fossiilisista typpilannoitteista. Kierrätettyjen ravinteiden ja muiden kuin fossiilipohjaisten typpilähteiden käytön lisääminen hyödyttäisi ympäristöä ja tarjoaisi alueellisesti uusia liiketoiminta- ja innovointimahdollisuuksia ([12]). Tämä on tärkeää myös hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä.

5.7 ETSK korostaa, että vihreän siirtymän nopeuttamiseksi on parannettava toimintapolitiikkojen johdonmukaisuutta. Tämä koskee erityisesti hiilestä irtautumista ja muuta kuin fossiilipohjaista energiaa. Nämä tavoitteet on otettava paremmin huomioon maatalous- ja maaseutupolitiikan lisäksi myös muissa alakohtaisissa politiikoissa, mikä edellyttää myös investointipääoma- ja riskipääomajärjestelmien parempaa hyödyntämistä EU:n talousarvion ulkopuolella. Maaseutuvaikutusten arviointia olisi sovellettava kaikissa toimintapolitiikoissa johdonmukaisuuden varmistamiseksi.

5.8 ETSK huomauttaa, että maaseutualueiden tulevaisuudennäkymät ja hyvinvointi ovat äärimmäisen tärkeitä Euroopan elintarviketurvalle, strategiselle riippumattomuudelle ([13]) ja selviytymiskyvylle sekä EU:n energiaomavaraisuutta edistävälle kestävälle energialähteiden yhdistelmälle. ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan edelleen maaseutualueita kestävän uusiutuvan energian tuotannon laajentamisessa muun muassa poistamalla olemassa olevia esteitä, hajauttamalla tuotanto- ja varastointijärjestelmiä, vahvistamalla energiaverkkoja ja kouluttamalla päteviä ammattilaisia sekä edistämällä uusiutuvien energialähteiden käyttöä energiaomavaraisuuden lisäämiseksi, tulojen monipuolistamiseksi ja energiaköyhyyden ja ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

5.9 ETSK korostaa, että on tärkeää ylläpitää ja kehittää maaseudun infrastruktuuria kaikkialla EU:ssa. Asianmukainen ja hyvässä kunnossa pidetty infrastruktuuri parantaa selviytymiskykyä ja mahdollistaa mukautumisen kehittyviin kriiseihin. Kaikki maaseutualueet kattava laajakaistaverkko on olennainen osa infrastruktuuria. Laajakaista vähentää työmatkaliikenteen tarvetta ja luo paremmat edellytykset etätyölle. Lisäksi se parantaa maaseudun yritysten toimintaedellytyksiä ja edistää siten suoraan työllisyyttä maaseudulla.

5.10 ETSK tähdentää, että uusiutuva energia sekä paikallisen energiantuotannon ja paikallisten energiayhteisöjen edistäminen ovat tärkeä osa EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiota ([14]). ETSK pitää tärkeänä sitä, että sitoudutaan EU:n pitkän aikavälin maaseutuvision tavoitteiden toteuttamiseen. ETSK tunnustaa tässä yhteydessä maaseutusopimuksen ([15]) kaltaisten aloitteiden merkityksen. Maaseutusopimuksella vahvistetaan monitasoista hallintoa, helpotetaan sidosryhmien välistä yhteistyötä ja edistetään aktiivisesti uusiutuvan energian käyttöä ja kestävää kehitystä maataloudessa ja maaseutualueilla.

([12]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean tiedonanto aiheesta ”Laajaperäisen karjankasvatuksen ja eloperäisten lannoitteiden hyödyt Euroopan vihreän kehityksen ohjelman yhteydessä”.
([13]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Strateginen riippumattomuus, elintarviketurva ja elintarvikkeiden kestävyys” (EUVL C 105, 4.3.2022, s. 56).
([14]) Komission tiedonanto – EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio (COM(2021) 345 final).
([15]) https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-pact_en

5.11 ETSK painottaa, että on tunnustettava paikallisten ja alueellisten energiayhteisöjen rooli ja edistettävä sitä, jotta maaseutualueilla voidaan toteuttaa oikeudenmukainen ja tehokas energiasiirtymä ([16]). Energiayhteisöt ovat uusia energiantuotannon ja -kulutuksen muotoja. ETSK näkee energiayhteisöissä monia mahdollisuuksia ja pitää uusiutuvan energian yhteisöjä erityisen mielenkiintoisina maaseudun näkökulmasta. Toimivista energiayhteisöistä on useita esimerkkejä, kuten Wildpoldsried ([17]), Elektrizitätswerke Schönau ([18]), Muttersholtz ([19]) ja Claremorris and Western District Energy Co-Op ([20]).

5.12 Investoinnit biokaasuun, tuulivoimaan, aurinkoenergiaan ja muuhun uusiutuvaan energiaan auttavat vähentämään riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja parantamaan yleistä energiaomavaraisuutta EU:ssa. Näitä investointeja olisi lisättävä erityisesti maatiloilla. Niiden pohjalta paikalliset ja alueelliset energiaverkot voisivat vakauttaa energiamarkkinoita ja tarjota erityisesti maaseudun kuluttajille, maataloustuottajille ja pienyrityksille turvaverkkoja markkinahäiriöiden varalta.

5.13 ETSK korostaa energiansäästön ja energiatehokkuuden parantamisen merkitystä. Muiden hyötyjen lisäksi energian säästäminen voi auttaa selviytymään paremmin tulevista kriiseistä. Energian säästämiseen on monia mahdollisuuksia, kuten rakennusten lämmöneristyksen parantaminen, energiatehokkuuden parantaminen, älykkäämpi sähkönkäyttö, erilaiset liikkumisvaihtoehdot ja etätyö. Maataloudessa mahdollisuuksia ovat muun muassa täsmäviljely sekä polttoaine- ja energiatehokkaammat tuotantomenetelmät ja koneet.

Bryssel 14. joulukuuta 2023.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea
Puheenjohtaja

Oliver RÖPKE

([16]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Energiasiirtymä ja digitalisaatio maaseutualueilla” (EUVL C 486, 21.12.2022, s. 59).
([17]) Temaattinen keskustelu aiheesta ”Rural Pact #1: Renewable energies in rural areas” (https://www.eesc.europa.eu/fi/agenda/our-events/events/rural-pact-1-renewable-energies-rural-areas).
([18]) https://www.ews-schoenau.de/ews/geschichte/
([19]) Muttersholtz, Territoire à énergie positive.
([20]) https://claremorris-energy-coop.com/